

РОЗДІЛ 4

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

УДК 346.56:343.71

DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-5/33>

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АНТИРЕЙДЕРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРОТЯГОМ 2016–2022 РР.

TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF ANTI-RAIDER LEGISLATION OF UKRAINE DURING 2016–2022

Іваненко Д.Д., к.ю.н.,
доцент кафедри господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки
Донецький державний університет внутрішніх справ

Моїсеєнко А.С., студент III курсу факультету № 4
Донецький державний університет внутрішніх справ

У статті розглянуто основні тенденції розвитку антирейдерського законодавства України протягом 2016–2022 рр. Досліджено основні положення Законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення державної реєстрації прав на нерухоме майно та захисту прав власності» від 06.10.2016 р. № 1666-VIII, «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту права власності» від 03.10.2019 р. № 159-IX, «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму протидії рейдерству» від 12.05.2022 р. 2255-IX що стосуються питань діяльності державного реєстратора та його інформаційної взаємодії з державними автоматизованими інформаційними системами, посилення відповідальності державних реєстраторів та посадових осіб за порушення порядку державної реєстрації, вимог щодо оформлення протоколу загальних зборів та інших документів юридичної особи, процедури оскарження реєстраційних дій у Міністерстві юстиції України та його територіальних органах, строків оскарження реєстраційних дій, впливу Рішення Конституційного Суду України від 16.11.2022 р. № 9-р(II)/2022 на діяльність Колегії з розгляду скарг у сфері державної реєстрації.

Зроблено висновки що поширення рейдерства в Україні є наслідком недосконалості законодавства у сфері державної реєстрації. Зазначено про постійне вдосконалення рейдерами способів реалізації атак та використання ними недоліків діючого законодавства. Підкреслено, що рейдерські атаки містять ознаки діянь передбачені рядом статей Кримінального кодексу України. Діяльність рейдерів спрямована на внесення незаконних реєстраційних записів до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та/або Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань з метою незаконного позбавлення власників та користувачів належних їм прав на нерухоме майно, встановлення контролю над активами суб'єктів господарювання.

Ключові слова: антирейдерське законодавство, державний реєстратор, державна реєстрація, державний реєстр, нерухоме майно, рейдерська атака, рейдерство, реєстраційний запис, право власності, право користування.

The article examines the main trends in the development of anti-raider legislation of Ukraine during 2016–2022. The main provisions of the following Laws of Ukraine were studied: On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Improving the State Registration of Rights to Real Estate and Protection of Property Rights as of October 6, 2016 No. 1666-VIII, On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the Protection of Property Rights as of October 3, 2019 No. 159-IX, On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding the Improvement of the Counter-Raiding Mechanism as of May 12, 2022 No. 2255-IX relating to the activities of the state registrar and its information interaction with state automated information systems, strengthening the responsibility of state registrars and officials for violations of the state registration procedure, requirements for drawing up minutes of general meetings and other documents of a legal entity, procedures for contesting registration actions at the Ministry of Justice of Ukraine and its territorial bodies, deadlines for appealing registration actions, the impact of the Decision of the Constitutional Court of Ukraine dated 11/16/2022 No. 9-p(II)/2022 on the activities of the Board for considering complaints in the field of state registration.

It was concluded that the spread of raiding in Ukraine is a consequence of the imperfection of legislation in the field of state registration. It is noted that the raiders constantly improve the methods of implementing attacks and their use of the shortcomings of the current legislation. It is emphasized that raider attacks contain signs of actions provided for by a number of articles of the Criminal Code of Ukraine. The activity of raiders is aimed at making illegal registration entries in the State Register of Real Property Rights and/or the Unified State Register of Legal Entities, Individual Entrepreneurs and Public Organizations with the aim of illegally depriving owners and users of their rights to real property, establishing control over the assets of business entities.

Key words: anti-raider legislation, state registrar, state registration, state register, real estate, raider attack, raiding, registration record, right of ownership, right of use.

У попередні роки було зафіксовано значну кількість спроб заволодіння чужою власністю шляхом вчинення незаконних реєстраційних дій. Такий спосіб незаконного заволодіння власністю у юридичному середовищі отримав назву «рейдерство». Це багатокomпонентне явище що реалізується через майнові, земельні, корпоративні спори, шахрайські схеми, кіберзлочини, незаконні реєстраційні дії тощо. Вигадливність рейдерів не знає меж та постійно негативно дивує підприємців, чиновників, правоохоронців та пересічну громадськість.

Діяльність рейдерів спрямована на незаконне внесення відомостей до Державного реєстру речових прав на неру-

хоме майно (далі – ДРРП) або Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР), має за спосіб незаконне внесення реєстраційних записів до ЄДР та ДРРП, мотив – позбавити власника права власності або права користування нерухомим майном, встановлення контролю над активами.

Внаслідок поширення рейдерства було прийнято Закони України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення державної реєстрації прав на нерухоме майно та захисту прав власності» від 06.10.2016 р. № 1666-VIII (далі – Закон № 1666-VIII) [14],

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту права власності» від 03.10.2019 р. № 159-IX (далі – Закон № 159-IX) [15], «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму протидії рейдерству» від 12.05.2022 р. № 2255-IX (далі – Закон № 2255-IX) [13] що спрямовані на ліквідацію недоліків законодавства у сфері державної реєстрації, укріплення відносин власності та користування нерухомим майном, попередження рейдерських атак.

Стан опрацювання. Проблематики рейдерства перебуває у центрі уваги таких науковців як О.А. Беліков [3], Ю.А. Берлач [2], О.А. Бурбело [4], О.В. Гарагонич [5; 6], Н.О. Готорова [7], Б.В. Деревяко [1; 8], О.Ю. Ілляріонов [10; 11], В.К. Мамутов [12], Л.Д. Руденко [19], О.А. Туркот [8; 20], В.А. Устименко [21], О.В. Шаповалова [22] та ін.

Метою статті є дослідження основних положень антирейдерського законодавства протягом 2016-2022 рр. та визначення тенденцій їх розвитку.

Вклад основного матеріалу. Зміст рейдерських атак передбачає вчинення низки правопорушень шляхом підробки документів, викрадення документів, шахрайств для отримання контролю над активами на основі формальних підстав, незаконним втручанням у діяльність державних реєстраторів, маніпуляціями з відомостями ДРРП або ЄДР. Внаслідок неправомірного внесення інформації до ДРРП та ЄДР щодо нового власника нерухомого майна та/або корпоративних прав рейдери отримують контроль над активами, відчужують їх через «підставну особу» новому власнику або ланцюг таких власників. Як правило, такі дії містять ознаки правопорушень, передбачених ст.ст. 190, 191, 205-1 206-2, 356, 357, 358, 365-2 КК України. Про значне поширення лише відомих широкому загалу рейдерських атак свідчить статистика: 2015 р. – 290, 2016 р. – 433, 2017 р. – 563, 2018 р. – 500, 2019 р. – 766, 2020 р. – 849, 2021 р. – 466 [9].

Нова редакція Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» від 26.11.2015 р. № 834-VIII [16] та Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців і громадських формувань» від 26.11.2015 р. № 835-VIII [17] запровадила спрощену процедуру надання реєстраційних послуг, нотаріуси та акредитовані суб'єкти отримали право надавати реєстраційні послуги. Нововведення спростили порядок отримання реєстраційних послуг. Але скорочення переліку документів необхідних для вчинення реєстраційних дій, технічна можливість підробки документів що подавались державному реєстратору, дійсність яких він не мав можливості перевірити, створило гарні умови для організації рейдерських атак.

Законодавчі недоліки у сфері державної реєстрації призвели до прийняття Закону № 1666-VIII [14] що запровадив ряд нововведень: запроваджено принцип територіальності реєстрації (реєстраційна справа зберігається за місцезнаходженням нерухомого майна); встановлено додаткові вимоги щодо оформлення установчих та корпоративних документів юридичних осіб – нотаріальне посвідчення рішень органу управління юридичної особи що подається для державної реєстрації змін відомостей у ЄДР, установчих документах, розподільчому балансі; встановлена вимога державного реєстратора здійснювати запит до суб'єктів, що провадили оформлення прав про наявність або відсутність зареєстрованих прав на нерухоме майно, які виникли до 01.01.2013 р., використовувавши відомості Державного земельного кадастру (далі – ДЗК); вдосконалено порядок державної реєстрації прав на підставі рішення суду. Заплановано інформаційну взаємодію між ДРРП та Єдиним державним реєстром судових рішень (далі – ЄДРСР). Державна судова адміністрація забезпечувала передачу судового рішення, що набрало законної сили для реєстрації у ДРРП без подання

заяви зацікавленою особою та оплати адміністративного збору; Міністерство юстиції України (далі – Мін'юст) отримало повноваження щодо моніторингу реєстраційних дій та проведення камеральних перевірок. Збільшено строк звернення із скаргою на рішення, дії, бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації до Мін'юсту з 30 до 60 календарних днів; Мін'юст та його територіальні органи отримали право направляти подання щодо анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю до Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату при Мін'юсті, права приймати рішення щодо тимчасового блокування доступу державного реєстратора; уточнено диспозицію ст. 206 КК України – «пошкодження чи знищення майна, захоплення цілісного майнового комплексу або його частини, будівель, споруд, земельної ділянки, об'єктів будівництва, інших об'єктів, незаконне припинення або обмеження діяльності на цих об'єктах, обмеження доступу до них за відсутності ознак вимагання». Деталізовано диспозицію ст. 358 КК України щодо спеціальних суб'єктів у сфері державної реєстрації [14].

Недосконалість попередніх законодавчих змін, значна кількість рейдерських атак призвели до необхідності оновлення антирейдерського законодавства. Закон № 159-IX [15] врегулював наступні зміни у сфері реєстраційних правовідносин: припинено діяльність акредитованих суб'єктів внаслідок вчинення значної кількості сумнівних або незаконних реєстраційних дій; встановлена вимога для державного реєстратора щодо користування відомостями державних автоматизованих інформаційних систем Мін'юсту шляхом безпосереднього доступу або у порядку інформаційної взаємодії, запроваджено багатofакторну аутентифікацію доступу державного реєстратора до ДРРП та ЄДР; запроваджено обов'язкове визначення державним реєстратором обсягу цивільної дієздатності фізичних осіб, цивільної правоздатності та дієздатності юридичних осіб, перевірку повноважень представника фізичної або юридичної особи на вчинення дій щодо набуття, зміни, припинення речових прав, обтяжень шляхом отримання відомостей з державних автоматизованих інформаційних систем Мін'юсту; у випадку повного або часткового задоволення скарги щодо державної реєстрації Мін'юст та його територіальні органи приймають рішення про: усунення порушень допущених державним реєстратором та визначенням строків для виконання наказу; скасування рішення про зупинення державної реєстрації прав та проведення державної реєстрації прав; скасування рішення про зупинення розгляду заяви та проведення державної реєстрації прав. Якщо при розгляді скарги буде виявлено факт прийняття державним реєстратором рішень що порушує права та законні інтереси осіб, Мін'юст та його територіальні органи зобов'язані негайно повідомити правоохоронні органи; якщо за результатами перевірки буде виявлено порушення порядку державної реєстрації Мін'юст приймає рішення про направлення державного реєстратора на обов'язкове підвищення кваліфікації; підвищено розмір адміністративної відповідальності для посадових осіб за порушення законодавства у сфері державної реєстрації передбачених ст. 166¹¹ та ст. 166²³ КУпАП; при блокуванні/анулюванні доступу нотаріуса до ДРРП, ЄДР здійснюється передача заяв до іншого нотаріуса територіальним органом Мін'юсту за допомогою програмних засобів ведення ДРРП, ЄДР; встановлено принцип одночасності вчинення нотаріальної дії та державної реєстрації прав з об'єктом нерухомого майна. Державна реєстрація права власності здійснюється відповідно до принципу територіальності, крім виключень згідно рішень Мін'юсту. Державна реєстрація обтяжень здійснюється незалежно від місцезнаходження нерухомого майна; державні та приватні виконавці втратили право реєстрації припинення іпотеки за результатами торгів щодо нерухомого майна; врегульовано

перелік випадків коли державний реєстратор здійснює обов'язковий запит від суб'єктів що провадили оформлення прав інформацію необхідну для реєстрації прав що виникли до 1 січня 2013 року та визначено перелік випадків коли не треба такий запит; доповнено перелік суб'єктів яких державний реєстратор невідкладно повідомляє про подання/отримання заяви на проведення реєстраційних дій (власник, користувач, обтяжувач) та врегульовано Порядком державної реєстрації прав на нерухоме майно та їх обтяжень. Визначено перелік випадків коли державний реєстратор не здійснює такого повідомлення [15].

Недосконалість попередніх законодавчих змін, значна кількість рейдерських атак призвели до необхідності оновлення антирейдерського законодавства. Закон № 2255-IX [13] запровадив ряд запобіжників для попередження рейдерських атак: врегульовано електронну інформаційну взаємодію між Єдиною державною електронною системою у сфері будівництва (далі – ЄДЕССБ) та ДРРП; встановлено порядок інформування в режимі реального часу засновників, учасників керівників юридичних осіб засобами телекомунікаційного зв'язку при наявності в ЄДР відповідної інформації про факт подання/прийому документів на проведення реєстраційних дій щодо такої юридичної особи та про факт проведення реєстраційних дій з повідомленням відповідних актуальних відомостей з ЄДР. Характеристики об'єкта нерухомого майна на земельній ділянці оновлюються під час реєстраційних дій чи отримання інформації з ДРРП в режимі реального часу в порядку інформаційної взаємодії з ЄДЕССБ при наявності відомостей про такий об'єкт, а у разі якщо під час отримання інформації з ДРРП у ЄДЕССБ відсутні відомості про об'єкт нерухомого майна, розташований на земельній ділянці, в інформації з ДРРП відображатимуться наявні у реєстрах характеристики такого об'єкта; врегульовано поняття «значний правочин» – потребує попередньої згоди загальних зборів учасників юридичної особи про розірвання договору оренди (суборенди) сільськогосподарських земель де орендарем (суборендарем) є юридична особа приватного права. При відсутності такої згоди правочин є нікчемним. Учасники можуть встановити у статуті що такий правочин не є значним; спрощено процедуру оскарження реєстраційних дій в Колегії з розгляду скарг у сфері державної реєстрації – скасовано деякі вимоги до скарг, Мін'юст отримав право об'єднувати розгляд кількох скарг; передбачено обов'язок органів державної влади, підприємств, установ, організацій не пізніше трьох робочих днів безоплатно надавати державному реєстратору запитувану інформацію. За порушення строку передбачена відповідальність згідно із ст. 188⁴⁷ КУпАП; відкриття розділу ДРРП на земельну ділянку за наявності відомостей у ДЗК; відкриття розділу ДРРП на земельну ділянку щодо новоствореного об'єкта нерухомого майна здійснюється за наявності відомостей про об'єкт у ЄДЕССБ. Державна реєстрація прав на земельну ділянку здійснюється за умови наявності у ДЗК відомостей про зареєстровану ділянку. Новостворений об'єкт нерухомого майна на земельній ділянці – державна реєстрація прав здійснюється тільки за наявності відомостей про об'єкт у ЄДЕССБ; загальний строк державної реєстрації права власності та інших речових прав становить п'ять робочих днів. Правило не поширюється на об'єкти передбачені ст.ст. 27-2, 27-3, 31-2 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» та враховуються вимоги Законів України «Про гарантування речових прав на об'єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому» та «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю»; передбачено можливість зупинення реєстраційних дій у випадку наявності судового рішення про заборону вчинення реєстраційних дій або заяви власника про заборону вчинення

реєстраційних дій щодо власного нерухомого майна; скарги на рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав можуть бути оскаржені до Мін'юсту, його територіальних органів особою, протягом двох місяців з дня, коли особа дізналася чи могла дізнатися про порушення своїх прав, але не пізніше одного року з дня прийняття відповідного рішення. Скарги на рішення, дії або бездіяльність територіальних органів Мін'юсту можуть бути оскаржені до Мін'юсту протягом одного місяця з дня, коли особа дізналася чи могла дізнатися про порушення своїх прав, але не пізніше шести місяців з дня прийняття відповідного рішення. Отже, законодавством запроваджено прісчний строк скарг на реєстраційні дії. Розширено перелік підстав для прийняття рішення для залишення скарги без розгляду. Мін'юст отримав можливість об'єднувати розгляд декількох скарг [13].

Необхідно звернути увагу на Рішення Конституційного Суду України (далі – КСУ) від 16.11.2022 р. № 9-р(П)/2022. Предметом конституційного контролю у справі № 3-270/2019(6302/19) є припис п. 1 ч. 7 ст. 37 Закону в редакції Закону № 2255-IX – «скасування рішення державного реєстратора». КСУ визнав що оспорюваний припис ст. 37 Закону суперечить ч. 2 ст. 3, ч. 1 ст. 8, ч. 1, 4 ст. 41 Конституції України є неконституційним та втрачає чинність через шість місяців. Таким чином, рішення КСУ від 16.11.2022 р. № 9-р(П)/2022 ставить під питання легітимність повноважень Колегії з розгляду скарг у сфері державної реєстрації після 16.05.2023 р. [18].

Отже, аналіз норм антирейдерського законодавства України 2016-2022 рр., закріплених у нормах Закону № 1666-VIII [14], Закону № 159-IX [15], Закону № 2255-IX [13] засвідчили про наступні тенденції:

- налагоджено інформаційну взаємодію державних реєстраторів з державними автоматизованими інформаційними системами. Тривалий час вони не мали можливості використовувати відомості ДЗК, ЄДРСР, ЄДЕССБ, Державного реєстру актів цивільного стану громадян, Єдиного реєстру довіреностей що призводило до можливості зловживань рейдерами. Посилено адміністративну та кримінальну відповідальність державних реєстраторів та посадових осіб за порушення порядку реєстрації та складання чи видачу завідомо підrobлених офіційних документів що посвідчують певні факти. Відпрацьовано правовий механізм анулювання доступу/тимчасового блокування доступу реєстраторів до державних автоматизованих інформаційних систем. Деталізовано перелік випадків коли державний реєстратор зобов'язаний зупинити реєстрацію або відмовити у реєстрації. Встановлено відповідальність для суб'єктів що здійснювали державну реєстрацію прав що виникли до 01.01.2013 р. за несвоєчасне надання інформації для вчинення реєстраційних дій;
- встановлено порядок інформування власників, користувачів, обтяжувачів нерухомого майна про факт подання/прийому документів на проведення реєстраційних дій. Раніше для цього використовували електронну пошту, сьогодні у режимі реального часу щодо поданих заяв на реєстрацію;

- посилено вимоги до протоколу загальних зборів учасників юридичної особи. Раніше протокол загальних зборів підписували голова та секретар. Відтепер це повинні зробити всі учасники. Крім того, керівник юридичної особи, орендар сільськогосподарських земель, не має права без погодження із учасниками, всупереч інтересам юридичної особи підписувати правочин щодо дострокового розірвання договорів оренди;

- змінено процедуру оскарження на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора у Мін'юсті та його територіальних органах. Запроваджений механізм розгляду скарги передбачає інструменти реагування на випадок, якщо після незаконної реєстраційної дії та подання потерпілою особою скарги до Мін'юсту щодо відповід-

ного об'єкта проводяться нові реєстраційні дії. Раніше проблему створювали випадки, коли нові реєстраційні дії з формальної точки зору, є законними, а Мін'юст був змушений відмовляти у задоволенні скарги або залишати рішення про задоволення скарги без виконання, внаслідок чого скаргник був змушений звертатися до суду для захисту прав. Запроваджені законодавчі зміни скасували низку надмірних формальних вимог до змісту скарги, що подавались до Мін'юсту. Подовжено строки звернення зі скаргою до Мін'юсту та його територіальних органів. Що свідчить про доступність правового механізму оскарження. Встановлено присічний строк для реєстраційних дій що відбулись у минулому;

– Рішення КСУ від 16.11.2022 р. № 9-р(П)/2022 [18] визначило припис п. 1 ч. 7 ст. 37 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» неконституційним що втрачає чинність через шість місяців. Тому Верховна Рада України повинна привести зазначену норму у відповідність до Основного Закону. Таким чином, діяльність Колегії з розгляду скарг у сфері державної реєстрації потребує нового законодавчого врегулювання, визначення адміністративно-правового статусу та компетенції. Інакше, її діяльність буде обмежена функцією внутрішньовідомчого контролю.

Висновки. В Україні рейдерство набуло поширення внаслідок недосконалості законодавства у сфері державної реєстрації. Рейдери постійно вдосконалювали схеми атак, використовуючи недоліки діючого законодавства, діяли на випередження. Як правило, рейдерські атаки містять ознаки діянь що передбачені диспозиціями ст.ст. 190, 191, 205-1 206-2, 356, 357, 358, 365-2 КК України. Способом реалізації є внесення незаконних реєстраційних записів до ЄДР та/або ДРРП; мотивом – незаконне позбавлення власника/користувача права власності/права користування нерухомим майном, встановлення контролю над

активами суб'єкта. Сучасні методи організації рейдерських атак свідчать про трансформацію поняття «рейдерство» у поняття «реєстраційне рейдерство».

Зважаючи на основні тенденції розвитку антирейдерського законодавства протягом 2016–2022 рр. необхідно зазначити про наступне: налагоджено інформаційну взаємодію між державними автоматизованими інформаційними системами з правом доступу до їх відомостей державних реєстраторів; запроваджено багатофакторну аутентифікацію доступу державного реєстратора до державних реєстрів; врегульовано підстави та порядок анулювання доступу/тимчасового блокування доступу державних реєстраторів до державних реєстрів; посилено адміністративну та кримінальну відповідальність державних реєстраторів за порушення порядку державної реєстрації та посадових осіб за складання чи видачу завідомо підроблених офіційних документів що посвідчують певні факти; врегульовано порядок інформування власників, користувачів, обтяжувачів нерухомого майна про факт подання/прийому документів на проведення реєстраційних дій; деталізовано вимоги до протоколу загальних зборів та інших документів юридичної особи що стосуються реєстраційних дій з нерухомим майном; спрощено процедуру оскарження рішень, дій (бездіяльності) державного реєстратора у Мін'юсті та його територіальних органах шляхом скасування низки надмірних формальних вимог; подовжено строки оскарження реєстраційних дій у Мін'юсті та його територіальних органах шляхом, запроваджено присічний строк на оскарження; Рішення КСУ від 16.11.2022 р. № 9-р(П)/2022 передбачає перегляд правового статусу та компетенції Колегії з розгляду скарг у сфері державної реєстрації.

Оскільки рейдерство є багатокомпонентним явищем, торкається багатьох галузей права, дане дослідження засвідчило потребу подальших наукових розробок щодо антирейдерського законодавства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bogdan V. Derevyanko, Vitaliy M. Pashkov, Olha A. Turkot, Nadiia V. Zahrisheva and Olena S. Bisiuk. Addressing the issue of corporate raiding in Ukraine. *Problems and Perspectives in Management*. 2020. 18(1), 171–180. doi:10.21511/ppm.18(1).2020.15
2. Берлач Ю.А. Діяльність органів державної влади у сфері протидії рейдерству в Україні. *Право і безпека*. 2008. № 7/2. С. 167–172.
3. Беліков О.А. Можливі шляхи протидії рейдерським захопленням. *Юридичний журнал*. 2007. № 5(59). С. 115–118.
4. Бурбело С.О. Методи досягнення корпоративного контролю над підприємствами-об'єктами рейдерських атак. *Вісник Східноукраїнського Національного університету імені Володимира Дала*. 2011. № 7 (161). Ч. 2. С. 17–23.
5. Гарагонич О.В. Акціонерне товариство як об'єкт рейдерства: правовий аналіз. *Економическая безопасность субъектов хозяйствования: теория и практика: сборник научных трудов*. Донецк: Изд-во «Ноулидж» (донецкое отделение), 2014. С. 295–312.
6. Гарагонич О.В. Етапи рейдерського захоплення акціонерних товариств. *Вісник Академії адвокатури України*. 2013. № 3 (28). С. 23–33.
7. Гуророва Н.О. Щодо встановлення кримінальної відповідальності за рейдерство. *Юридичний Радник*. 2007. № 2. С. 6–9.
8. Деревянко Б.В., Туркот О.А. Про протидію збиранню чужого врожаю «рейдерами». *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2021. № 1 (1). С. 132–142.
9. За 2021-й рік в Україні зафіксовано 466 нових рейдерських атак. URL: <https://opendatobot.ua/analytics/raiders-2021-2> (дата звернення: 09.04.2023).
10. Ілларіонов О.Ю. Моніторинг стану об'єктів вугільної промисловості на тимчасово окупованих територіях України: організаційно-правові аспекти. *Господарське право та процес в умовах трансформації суспільних відносин*: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 25 верес. 2020 року). Кривий Ріг: ДЮІ МВС України, 2020. С. 89–93.
11. Ілларіонов О.Ю. Тіньовий енергетичний простір (на прикладі вугільної галузі). *Економіко-правові аспекти сталого розвитку: держава, регіон, місто*: матеріали Першої міжнар. наук.-практ. конф. (7 червня 2019 р., м. Київ). Наук. ред. В.А. Устименко. НАН України. Ін-т економіко-правових досліджень. Київ, 2019. 208 с.
12. Мамутов В.К. Економічні важелі проти тіньової економіки. *Вісник НАН України*. 2001. № 1. С. 24–32.
13. Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму протидії рейдерству: Закон України від 12.05.2022 № 2255-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2255-20#Text> (дата звернення: 09.04.2023).
14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення державної реєстрації прав на нерухоме майно та захисту прав власності: Закон України від 06.10.2016 № 1666-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1666-19#Text> (дата звернення: 09.04.2023).
15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту права власності: Закон України від 03.10.2019 № 159-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/159-20#Text> (дата звернення: 09.04.2023).
16. Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 26.11.2015 № 834-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/834-19#n6> (дата звернення: 09.04.2023).
17. Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань»: Закон України від 26.11.2015 № 835-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-19#Text> (дата звернення: 09.04.2023).

18. Рішення Конституційного Суду України від 16 листопада 2022 року № 9-р(II)/2022 у справі за конституційною скаргою Приватного акціонерного товариства «Одестеплокомуненерго» щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремого припису статті 37 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (щодо непорушності права власності). URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/9-rii_2022.pdf (дата звернення: 09.04.2023).

19. Руденко Л.Д., Моїсеєнко О.В. Щодо юридичної природи та форм рейдерства в Україні: господарсько-правовий аспект. *Приватне та публічне право*. 2019. № 14. С. 35–40.

20. Туркот О.А. Правовий захист акціонерних товариств від посягань на їх майно та органи управління : дисертація ... канд. юрид. наук, спец.: 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право. Кривий Ріг: Донецький юридичний інститут, 2015. 240 с.

21. Устименко В.А., Джабраїлов Р.А. Про роль засобів державного регулювання у забезпеченні досягнення соціального результату в сфері господарських відносин. *Международная научно-практическая интернет-конференция «Экономико-правовые исследования в XXI веке»*. URL: http://www.hozpravo.com.ua/conferences/uchastnik/index.php?ELEMENT_ID=405 (дата звернення: 09.04.2023).

22. Шаповалова О.В. Майнові покарання за злочини у сфері господарської діяльності: проблеми застосування. *Право України*. 2012. № 11–12. С. 314–326.